

כתובות עה.

המצפה לראותה אמר אביי (וחד מינייהו עדיף) כתרי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו דהא רבי ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי סליק להתם קרי לן "בבלאי מפשאי".

סנהדרין כד

**עניין: במחשכים הושיבני
זו תלמודה של בבל**

מהר"ל חידושי אגדות

דהיינו בבל שנקראת ארץ חשיכה, וכן קראו אותם בתרגום ארעא חשוכה מפני שהיא יושבת בעומק, ולפיכך ג"כ התלמוד שבבבל שיש בו רוב פלפול, בשביל כך אין הלכה ברורה בה כי תמיד יש לפלפל ולהקשות עד שאין הדבר ברור כ"כ ולפיכך אמר במחשכים הושיבני כמתי עולם זו תלמודה של בבל.

רבי צדוק הכהן ליקוטי מאמרים

טירדא כו'. ואמרו ז"ל בארבע מלכיות כל אחד כלול משנים אשור ובבל האחת תקיפה ואחת מתונה, ובבל גם כן לשון בלבול, וזה טעם במחשכים הושיבני זה תלמודה של בבל (סנהדרין כד, א), כמו שאמרו בבבא מציעא (פה, א) דלישתכח תלמודה של בבל דלא ליטרדיה, כי מעומק הפלפול שבתלמודה של בבל נקרא במחשכים, שמחשיך ומעלים העומק שבדברי תורה שהוא המכוון ללמד הכרת ה' יתברך, וכמו שאמרו בזוהר [לך צו, ב] דאמוראי בבליאי יכולים להעלים דברי הסודות עיין שם, כי על ידי הטירדא בפלפול של הלבושין דאורייתא יוכל לשכוח ח"ו מה' יתברך. אבל באמת ידוע על פסוק תורת ה' תמימה פירוש שלימה, שאין נקובה ואי אפשר ליאבד וליפול ממנה כלום, ולא יפול הנופל ח"ו על ידי שקיעה בדברי תורה, רק על ידי שקיעה בענייני העולם יוכל לבוא לידי שכחה גמורה עד למדריגת אובר ח"ו לגמרי.

זוהר חדש דף צג ע"א

טורין רמאין. והאור זה התלמוד ירושלמי דנהיר נהורא דאורייתא לבתר דאתבטל דא כביכול אשתארו בחשוכא דכתיב [איכה ג' ו] במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי (ב) דאזלין ביה בני עלמא במחשכים.

של"ה תולדות אדם בית חכמה, יז

הענין גם כן שאחד בארץ ישראל שקול כשנים דהכא, ואחר כך מתהפך אחד מכאן שקול כשנים דהתם. והענין הוא כדפירשתי שנים מקרא ואחד תרגום וארץ ישראל לשון קודש, ושם סוד ושם רמז כדפירשתי, וענין הרמז שהם ענייני תורה שבעל פה, אבל הוא בנעימות מצד שיותר מתקרב להשורש כי הוא לשון קודש, והוא כענין הלכות פסוקות. מה שאין כן בגלות בבל שבא הריחוק ובסוד התרגום וענין מחשכים, מצד זה אדם כי ימות מרוב גירסות ולפעמים משבשת, וצריך להוציא אור מהחשך, ומכאן זה מתרבה המחלוקת. ובפרק זה בורר (סנהדרין כד, ב), אמר ר' אושעיא:

כאן. הרי תלמידי חכמים שבארץ ישראל יצהר, שהוא שמן המאיר ותורה אור אורה ושמחה הם, כענין רמז לענין תורה שבעל פה, ואינם מתחממים כל כך בפלפול כמו בבבל, על כן עוסקים הרבה יותר בסודות מעשה מרכבה שהוא דבר גדול. ותלמידי חכמים שבבבל להיפך, עסקם מרובה וכמעט כולו בדבר קטן היות דאביי ורבא, וכמעט אין עוסקים כלום בדבר גדול, על כן ארץ ישראל שנים מקרא ובבל אחד תרגום. אבל כשחד מינן שלמד כבר דרכי הפלפול ועולה לארץ ישראל ללמוד סודות המרכבה, הרי הוא כתרי מינייהו. כי הנה בסודות המרכבה יש גם כן לפלפל פלפול עמוק ומתוק, כדאיתא בפרקי המרכבה ושואלים לאדם צפית במרכבה שלי, פלפלת בחכמה (שומ"ט משל י). ובזוהר אמר אית מקום לשאלא ולא תבא, ואית דקיימא לשאלא ולא לאתבא, ואית דלא קיימא לשאלא, והמחודד העולה לארץ ישראל אז הוא במעלה יותר לקיים פלפלת בחכמה. נתגלגלו מענין לענין.